

313. Makó, Dáli-ugar VII.
(KÖH 72497)

(Csongrád megye) Á, I

A lelőhely Makótól K-i irányban, a Csanádpalota felé vezető műúttal párhuzamosan, mintegy 4 km távolságban fekszik. A 2003-ban elvégzett terepbejárások alapján Árpád-korinak meghatározott lelőhely (MOL-33) mintegy folytatólagosan követi a MOL-32 lelőhelyet. A 2009. május 11–13. között a Magyar–Román gázszállító vezeték építéséhez kapcsolódóan a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai által kutató terület a csatornát szegélyező töltésre merőlegesen, Ny-i irányban futott.

A feltárással érintett 230 m²-nyi területen 2 régészeti objektum került elő. Az egyik egy ÉK–DNy-i lefutású, keskeny árok, amely mintegy 2 m-t követően kifutott a szelvényből. Ebből az objektumból állatcsont, kisméretű, csillámos homokkal soványított, vékony falú, durva kerámiatöredék, valamint egy kis darab patics került felszínre.

A másik objektum 110–130 cm széles, 25–40 cm mély, É–D-i irányú, valószínűleg kerítőárok lehetett. Az árok a szelvényt teljes szélességében kitöltötte, nagyméretű faltapasztás-darabok voltak benne. Az É-i részén egy későbbi, kettős kör alaprajzú, 150–170 cm mély, szabálytalan aljú, kevert humuszos betöltésű beásást találtunk, amelyben nagyméretű, korongolt, vékony falú, bekarcolt vonal- és körömcsipkedéses díszű, Árpád-kori fazéktöredékek feküdtek.

A leletek a KÖSZ szegedi regionális irodájában történő elsődleges feldolgozásukat követően a szegedi Móra Ferenc Múzeumba kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Scheinring Endre, Király Dávid technikusok.

FÜKÖH DÁNIEL

314. Makó, Dáli-ugar VIII.
(KÖH 71861)

(Csongrád megye) B, Sza

A Magyar–Román gázszállító vezeték módosított nyomvonalán, a 32+850 és a 32+468 km-szelvények között, szakfelügyelet során előkerült lelőhely (MOL-44) a Dálicsatornától D-re, egy ÉNy–DK irányú magaslaton található. 2009. június 29. és július 10. között a lelőhely K-i, ÉK-i részén 1490 m²-en végeztek a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai régészeti feltárást.

A lelőhely ÉNy-i, lejtős részén az eredetileg 30–40 cm vastag humuszréteg alatt már látszódtak objektumfoltok, de azok alatt újabb beásásokat figyeltünk meg a bontás során, ezért miután a felső rétegben jelentkező objektumokat feltártuk, a területen újabb humuszolásra került sor kb. 120 m hosszan.

A sárgásbarna, agyagos altalajon a nyesések alkalomával összesen 82 objektum foltját különítettük el. A 89 stratigráfiai egység között 70 gödör, 13 árok, 3 cölöphely, egy műhely, egy kemence és egy sír volt, melyek közül

15 bronzkori, 34 késő szarmata, 40 pedig korhatározó leletanyag hiányában ismeretlen korú.

A középső bronzkori telepjelenségek a lelőhely ÉNy-i részén, kb. 100 m hosszú területen, az említett egykori folyómeder D-i lejtőjén csoportosultak. A korszakhoz tartozó objektumok döntő része kerek, ovális vagy téglalap alakú, egyenesen szűkülő vagy egyenesen bővülő falú gödör, kisebb hányada É–D-i irányú, ívelten szűkülő falú, ívelt aljú vízvezető árok volt. A leletanyag jellegzetes darabjai a széles szalagfüles peremek és oldalak, átfúrt bütyökfüles perem- és seprűdíszes oldaltöredékek. Az egyik gödörben 4–5 edény darabjait tártuk fel. A telepobjektumok között egy kb. 1–2 éves gyermek K–Ny tájolású, zsugorított temetkezését bontottuk ki. A vázattal oldalára fektették, mellékletet nem helyeztek mellé.

A lelőhely magasabban fekvő részén egyenletes sűrűségben jelentkezték a késő szarmata kori telepobjektumok, melyek nagy hányadát a kerek alakú, egyenesen bővülő, egyenesen szűkülő vagy méhkas alakú gödrök alkották. A lelőhely DK-i szélén nagyméretű, 3–4 m átmérőjű bányagödröket, ill. egy 2,6 m széles, 1,3 m mély, É–D irányú árkot bontottunk ki. A lelőhely K-i szélén feküdt egy kerek gödör, melynek É-i szélébe 75 cm átmérőjű kemencét vájtak. Az egyetlen, téglalap alakú, a nyomvonalban csak részben feltárható műhely felső 20–30 cm-es betöltéséből jelentős mennyiségű szilikátsalak került felszínre. Az É–D, ill. az ÉNy–DK irányú, ívelten vagy egyenesen szűkülő falú árkokban viszonylag kevés, a gödrökben viszont igen sok lelet volt. Alacsony számban kerültek elő kézzel formált fazék-, bögre- és fedőtöredékek. A korongolt edénytöredékek között magas a szürke hombárokhoz, duzzadt és behúzott peremű talakhoz, felső füles edényekhez, korsókhoz és a szemcsés soványítású fazekakhoz – vállán gyakran bekarcolt hullámvonal-díszítéssel – tartozó töredékek száma. Kevés őrlőkövet, edények aljából készített orsókarikát, ill. orsógombot találtunk, viszont magas a kerek alakúra csiszolt ún. zsetonok mennyisége. A műhelyből egy hosszúcsontból készített, négy oldalán megmunkált nyél is előkerült. Az egyik gödör ÉK-i felében, az aljtól 10–15 cm-re a betöltésben emberi koponya feküdt. Az állatcsontok – jellemzően kecske-, kutya-, szarvasmarha-, szárnyas- és sertésmaradványok –, ill. a magas számban talált szilikát- és vassalak az egykor itt élők életmódjára utalnak.

A leletek a KÖSZ szegedi regionális irodájában történő elsődleges feldolgozásukat követően a szegedi Móra Ferenc Múzeumba kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Botyán Katinka, Császi Dávid, Molnár Zsolt technikusok.

GULYÁS GYÖNGYI

315. Makó, Gacsiba

(Csongrád megye) Ő?, N?, Sza, I

2009 tavaszán a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai megelőző feltárást végeztek a Magyar–Román gázszállító vezeték nyomvonalával érintett lelőhelyeken.